

Η ΦΥΣΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ

Όδός Σόλωνος ἀριθ. 70.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ

Φ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ - ΘΕΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΣΤΟΡΓΗ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑ

Τὴν πρὸς τὰ ζῶα στοργὴν καὶ μεριμνὰν ἡμῶν χαρακτηρίζει προσηκόντως ἡ προκειμένη ἡμετέρα εἰκὼν. Ἄβρὰ παιδίσκη, μενιμνώσα ὑπὲρ τῶν μικρῶν κονίκλων τῆς, παρέχει αὐτοῖς τροφὴν ἵνα καταπαύσῃ τὴν πείναν αὐτῶν. Καί ἐκεῖνοι προσχαρεῖς σπεύδουσι πιδῶντες περὶ τὴν μικρὰν τῶν καλῶν εὐεργετίαν.

Πόσον ἀφελῆς καὶ ἀθῶα ἡ εἰκὼν αὕτη! ἀλλὰ καὶ πόσον βαθὺ καὶ ὑψηλὸν τὸ ἐξ αὐτῆς συμπέρασμα! Ὁ Θεὸς ποιήσας τὰ ἡμέρα ζῶα, δὲν ἀφῆκεν αὐτὰ ἔρμαιον τῶν ἐν ταῖς ἐρημίαις ἀγρίων, ἀλλὰ προύνοησε, τάξας αὐτὰ ἐγγὺς τοῦ ἀνθρώπου, παρ' οὗ εὐρίσκωσι περίθαλψιν δαψιλῆ. Καὶ ὁ κύων, ὁ πιστότατος οὗτος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ βοῦς, καὶ ἡ ὄρνις, καὶ ἡ περιστέρα καὶ ἄλλα πολλὰ εἰσι σύντροφοι καὶ βιοῦσι διαρκῶς ἐγγὺς ἡμῶν, καὶ παρέχουσιν ἡμῖν ὠφελείας σπουδαίας. Ἄς δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν ἡμεῖς ἀνευ αὐτῶν. Οὕτως ὠρισεν ἡ ἀείποτε ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου ἐνστόργως μεριμνώσα θεία πρόνοια.

Ἀλλὰ καὶ ὁποῖον φιλοσοφικὸν δίδαγμα παρέχει ἡμῖν ἡ προκειμένη εἰκὼν. Διδάσκουσα ἡμῖν τὸν τρόπον τῆς διατροφῆς τῶν πλῆσιον ἡμῶν διαβιούτων ἀδυνάτων ζώων, διδάσκει ταυτοχρόνως ἡμᾶς, ὅτι οὕτω καὶ ὁ Θεὸς φροντίζει περὶ ἡμῶν προνοῶν δεόντως περὶ τῆς ἡμετέρας διατροφῆς διὰ τῆς παροχῆς τοῦ ἀναγκαίου οἴτου, κρέατος καὶ φυτῶν. Ἦτοι ὅτι δίδομεν, τὸ λαμβάνομεν.

ΣΤΟΡΓΗ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑ

Ἡ ΕΚΔΕΙΞΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Τῆς 9 Αὐγούστου 1896

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ περιοδικοῦ «Οὐρανὸς καὶ Γῆ» ἐρανιζόμεθα τὰς ἀκολουθούς σχετικὰς πληροφορίας, περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος, ὅπερ εἶχεν ἐσχάτως ἀπασχολήσει τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον καὶ τσαῦται ἐκδρομαὶ χάριν αὐτοῦ εἶχον καταλλήλως διοργανωθῆ.

Πρόκειται περὶ τῆς παρατηρήσεως τῆς στεφάνης τοῦ Ἥλιου, ἐκ τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τῆς ὁποίας, δυνατῆς οὖσης μόνον ἐνῶρα τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου πολλὰς ὠφελείας εἶχει νὰ καρπῶθῃ ἢ τε ἀστρονομία καὶ φυσική.

«Σχεδὸν ἐντελής ἀποτυχία ἐπῆλθε κατὰ τὴν παρατήρησιν τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τοῦ Ἥλιου τῆς 9 Αὐγούστου παρελθόντος μολοντοὶ πολυάριθμοι ἀποστολαὶ εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς λίαν ἀπώτατα σημεῖα τῆς γῆς καὶ κατὰλλοιὰ μέτρα εἶχον ληφθῆ πρὸς ἐξέτασιν καὶ μελέτην τοῦ τόσον ἐνδιαφέροντος φαινομένου τῆς ἡλιακῆς στεφάνης, ἣν κατέστη ἀδύνατον μέχρι σήμερον νὰ ἐξετάσῃ τις ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων.

Αἱ ἀκόλουθοι ἀποστολαὶ εἶχον σταθῆ:

1. Τῆς βρεττανικῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρείας τοῦ Λονδίνου, τοῦ διαρ-

κοῦς Συλλόγου τῶν βασιλικῶν καὶ ἀστρονομικῶν ἐταιρειῶν τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀστεροσκοπεῖου τῆς Χριστιανίας ἐν Vadsø τῆς Νορβηγίας.

Οἱ κυριώτεροι ἀποστολεῖς, οἵτινες ἠκολούθησαν τὴν ἐκδρομὴν ταύτην ἦσαν οἱ κκ. Maunder, Downing, Green, Ledger, ἡ δεσποινὶς Brown, οἱ κκ. Crommelin, Common, Rob Ball, Hinks, Wesley, Lokger, Fowler κτλ. Πρὸς δὲ ἡ δεσποινὶς Klumpke, ἐκ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων, ὁ κ. Antoniadis ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Juvisy, καὶ ὁ

κ. Parro, διευθυντής του 'Αστεροσκοπίου του Τουρίνου ως και μέγας αριθμός έραστών της αστρονομίας, έπιστημόνων κτλ. μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η Α. Μ. Λεοπόλδος Β', βασιλεύς των Βέλγων.

2. 'Εν τῇ Νέα-Ζαμβλίας είχε μεταβῆ ἀποστολή, ἀποταλούμενη ἐκ τῆς Δόδος Ἀγνησίας Clerke καὶ τῶν κκ. Stone Shackleton κτλ, προσκληθέντων ὑπὸ τοῦ sir George Baden-Powel ὅπως τὸν συνοδεύσωσιν ἐν τῇ θαλαμηγῷ του. Ὅμοιος ἑτέρα ἀποστολὴ διοργανώθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τῆς Πετροπόλεως εἶχε μεταβῆ εἰς Νέα-Ζαμβλίαν. Περιελάμβανεν δὲ αὐτὴ τὸν πρίγκηπα Golizin, τὸν κ. Backlund, διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπίου τῆς Πουλκόβας, τὸν κ. Lewitzki, διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπίου τοῦ Dorpat καὶ ἄλλους τινὰς φυσιολόγους.

3. Ἡ ρωσικὴ αὐτοκρατορικὴ ἀστρονομικὴ Ἐταιρεία ἀπέστειλεν ἀποστολὴν εἰς Enontekis τῆς Φινλανδίας μετὰ τῶν καθηγητῶν Glasenapp καὶ Vuchikhovsky.

4. Δευτέρᾳ ἀποστολῇ τῆς αὐτῆς Ἐταιρείας εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Obi.

5. 'Εν Olekminsk ἐπὶ τοῦ Lena ὅπου ἡ διάρκειά τῆς ἐκλείψεως θὰ ἦτο μεγαλειτέρα, εὐρίσκατο τρίτῃ ἀποστολῇ τῆς ρωσικῆς ἀστρονομικῆς Ἐταιρείας.

6. Τινὲς ἀστρονόμοι ρῶσοι εἶχον ἐγκατασταθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ κατωτέρου ποταμοῦ Amour.

7. Τέλος ἐπὶ τῆς νήσου Yeso τῆς Ἰαπωνίας, ὅπου ἡ διάρκειά τῆς ἐκλείψεως ὑπῆρξε κατὰ ἐν λεπτόν τῆς ὄρας περίπου, πλεόν ἢ ἐν Νορβηγίᾳ μετέβησαν δεῦρο ἀποστολαί, ἐξ ὧν μία ἀγγλική, τρεῖς ἀμερικανικαὶ καὶ μία γαλλικὴ.

Ἡ γαλλικὴ ἐνταῦθα ἀποστολὴ διηθύνετο ὑπὸ τοῦ κ. Deslandres ἐκ τοῦ Ἀστεροσκοπίου τῶν Παρισίων.

Ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας οἱ ἀστρονόμοι ματαίως ἐπιχειροῦσιν νὰ λάβωσι φωτογραφικὰς τὴν στεφάνην τοῦ ἡλίου ἐν πληρῇ ἡμέρᾳ. Ὁ Δόκτωρ Deslandres καὶ ὁ καθηγητὴς Hale ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἡλιακὰς προοχὰς, ἀπολαβόντες ἑξαιρετικούς εἰκόνας αὐτῶν. Καὶ εἰάν ἐπιτύγχανον νὰ λάβωσιν ὁμοίαν καὶ τῆς στεφάνης τοῦ ἡλίου, θὰ ἦτο κάλλιον ἡμῖν γνωστὴ ἢ ἡ φύσις τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα μόνον ἐν ὄρᾳ τῆς βραχέως δλικῆς ἐκλείψεως πρίχεται ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ τὴν μελετήσωμεν. Ἐὰν δὲ τὰ ἀνυπέρβλητα παρεμβληθέντα προσκόμματα δὲν ἐμεσολάβουν κατὰ τὴν ἐσχάτως γανομένην ταύτην δλικὴν ἐκλείψιν, καθ' ἣν πληθὺς ἐπιστημόνων προσέδραμεν εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ὑψηλοῦ, ὅπως ἐπὶ τὸ τελειότερον ἑξέτασθαι αὐτὴν, πολλὰ εἴτι ἀμφίβολα σημεῖα τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἔλυοντο πρὸ τοῦ τέλους τοῦ αἰῶνος ἡμῶν.

Ἐκτὸς ἐν Σιθηνίᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ, ὅπου ἡ κατάστασις τοῦ οὐρανοῦ, μολονότι συννεφώδης ἐπέτρεψε νὰ πραγματοποιηθῶσι ἐνδιαφέρουσαι καὶ ὠφέλιμα μελέται, παντοῦ ἄλλοσε ἡ παρατήρησις τῆς ἐκλείψεως ταύτης κατέστη ἀδύνατος. Ἐν Vadsø ὁ ἥλιος διετέλει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκλείψεως κεκαλυμμένος ὑπὸ τῶν νεφῶν. Οὐδαίς δὲ ἀστρονόμος ἀπῆλαυσε τὸ ἐλάχιστον ἀποτέλεσμα.

Τὸ πλοῖον «Καλυψών» ἔχεν ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀκτῆς, ὅπως εὖρη ἀπατέρω οὐρανὸν καθαρώτερον δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερον τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τῆς ζῆρας.

Ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Νορβηγίας, ὁ οὐρανὸς τοῦναντίον, ὑπῆρξεν εὐδὸς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκλείψεως. Ἰδοὺ δὲ τί ἔγραψεν ὁ κ. John Dover :

« Κατεσκηνώσαμεν ἐφ' ὑψηλῆς τοποθεσίας 75 μέτρων, πλησίον τοῦ χωρίου Brevik. Ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἀκτινοβόλος τὴν 3ην ὥραν καὶ 14 λεπτ. Ἡ μερικὴ ἐκλείψις ἤρξατο τῇ 4ῃ ὥρᾳ 1 λ. καὶ ἡ δλικὴ τῇ 4ῃ ὥρ. καὶ 54 λεπτ. Ἡ δλικὴ διήρκασεν, 92 δευτερόλεπτα ἢ δὲ μερικὴ ἐληξε τῇ 5ῃ ὥρᾳ καὶ 51 λεπτ.

» Ἡ στεφάνη ὑπῆρξε λίαν ὀρατὴ πρὸς τὸ ΒΑ. δὲ μέρος τῆς περιφέρειας τοῦ ἡλίου, ἡ στεφάνη εἶχε τὸ μῆκος τῆς δια-

μέτρου τοῦ ἀστρου καὶ ἐφαίνετο πολὺ εὐδιάκριτος. Πρὸς δυσμάς εἶχε τὰ 2)3 τῆς διαμέτρου ταύτης καὶ νοτιοανατολικῶς τὸ ἥμισυ μόνον. Ἐπὶ τοῦ νοτιοδυτικοῦ ἄκρου τοῦ ἡλίου παρετηρήθη μεγάλη ἐρυθρὰ κηλὶς, ἣτις διήρκασε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δλικῆς ἐκλείψεως. Διέκρινα πλησίον τὸν Δία καὶ τὴν Ἀφροδίτην. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ῥηγοῦλος παρετηρήθησαν ὑπὸ ἄλλων παρατηρητῶν. Τὸ χρῶμα τῆς Σελήνης ὁπότε διέβη πρὸ τοῦ ἡλίου, ἦτο σκαϊόφαιον, ἐνῶ τὸ χρῶμα τῆς στεφάνης ἦτο ὠχρολευκόν· ὁ δὲ οὐρανὸς πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς εἶχε χροιάν ἀνοικτοῦ κίτρου καὶ πρὸς δυσμάς ἀσθενοῦς κίτρινου».

Ἐν Νέα Ζαμβλίας ὁ οὐρανὸς ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἐπιστικῆς καὶ ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι τὴν στεφάνην καὶ λάβωσι μερικὰς εἰκόνας αὐτῆς.

Ἐπίσης καλαὶ εἰδήσεις ἐλήφθησαν ἐκ τῆς δυτικῆς Σιθηνίας καὶ τοῦ ποταμοῦ Amour, ὅπου ὁ οὐρανὸς ἦτο μὲν ὅλιγον κεκαλυμμένος, ἠδυνήθησαν ἐν τούτοις νὰ λάβωσιν ἐξ φωτογραφίας τοῦ φαινομένου.

Οἱ μᾶλλον εὐνοούμενοι σταθμοὶ ὑπῆρξαν οἱ τῆς νήσου Yezo τῆς Ἰαπωνίας, ὅπου ἡ ἐκλείψις ἐγένετο τὴν 3ῃ ὥρ. μ. μ. καὶ διήρκασε 1 λ. περισσότερον ἢ ἐν Νορβηγίᾳ. Ἀλλὰ ἐνῶ εἰς τὸ Tokio καὶ τὸ Yokohama ἡ ἐκλείψις ἦτο δλιγὸς ὀρατὴ, οἱ βορειοθεν τοποθετημένοι ἀστρονόμοι εἶχον οὐρανὸν νεφελώδη καὶ ἀτμοσφαιραν ὑγρᾶν, ἣτις κατέστησε τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀδυνάτους.

Ἐπίσης ἐκ Νέας Ἰόρκης ἐλήφθησαν εἰδήσεις, ὅτι οἱ ἀστρονόμοι οἱ ἐργασθέντες ἐν Miyanoshipa δὲν ἐπέτυχον ἢ ἐν μέρει.

Ἐκ δὲ Bodo τῆς Κοπενάγης ἐλήφθησαν εἰδήσεις ὅτι ἐν Bredwig ἔλαβον 11 εἰκόνας ἐκλείψεως, εὐκρινῶς παρατηρηθείσης. Ὅμοιος ἐκ Στοκχόλμης ἡ ἐκλείψις παρετηρήθη ἐπὶ καλαῖς συνθήκαις πρὸς τὸ Β. Δ. ἄκρα τῆς Σουηδίας.

Ὁ κ. Norman Lochyer ἀπέστειλε ἐκ Kio-Bland πρὸς τὴν Ἀγγλ. ἐπιθεώρησιν ἡ «Φύσις», τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα :

« Μολονότι ὁ ἥλιος ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ νεφῶν φαινόμενά τινα ὑπῆρξαν καταπληκτικὰ. Τὸ σκότος ἦτο τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὅστ' ἐδέησε ν' ἀνάψωσι τὰς λυχνίας. Τὸ ἀτμοσφαιρικὸν Volage εἶχε μεταφέρει 37 παρατηρητὰς, ὅπως λάβωσι σημεῖωσις· εἶχον δὲ φέροι καὶ φασματοσκοπία πρὸς ἀνάλυσιν τοῦ φωτὸς τῆς στεφάνης καὶ τῶν προοχῶν, φωτογραφικὰς συσκευὰς καὶ ἄλλα μηχανήματα. Ἄς φαντασθῆ τις τὴν λύπην δλων τούτων τῶν φυσιοδιδῶν καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν, εἰάν ἡ ἐκλείψις ἦτο ἐνταῦθα ὀρατὴ».

Ὁ «Times» ἐδημοσίωσεν ἐνδιαφέρουσαν διήγησιν, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς :

« Β. Α. τῆς Νορβηγίας εἰς μοῖραν 70 πλάτους παρουσιάζθη φαινόμενον οὐδέποτε ἴσως ἀναφανέν ἐν τῇ ἀπομακρυσμένῃ ταύτῃ χώρᾳ. Ὁ κόλπος τοῦ Vadsø ἦτο πλήρης πολεμικῶν πλοίων, θαλαμηγῶν καὶ ἄλλων ἰδιωτικῶν, μεστῶν θαυμάτων καὶ ἑραστῶν τῶν παραδοξοτήτων τῆς φύσεως προσδραμόντων ἐκεῖ, ὅπως θαυμάσωσι τὴν ἐκλείψιν ταύτην τοῦ ἡλίου. Οἱ ἀστρονόμοι εἶχον μεταφέρει πρὸ τῆς ἀκτῆς τὰ ἔργαλεία αὐτῶν καὶ τοποθετήσαι αὐτὰ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων θέσεων ἐνταῦθα. Θαυμάσιον θέαμα ἦτο ἡ πληθὺς τῶν ἀναμενόντων καὶ τῶν ποικίλων διεσπαρμένων τῆδε κακεῖσε μηχανημάτων τὴν παραμονὴν τῆς ἐκλείψεως. Οὐδαίς ἐσκέφθη νὰ κοιμηθῆ· ἀπὸ τῆς 2 μέχρι τῆς 5 ὥρας τῆς πρωΐας ἡ κίνησις τῶν πλοίων καὶ ἡ μεταφορὰ δὲν ἐπιβάρυν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἦτο ζωηροτάτη. Οἱ ἐπίσημοι ἀποσταλμένοι ἠναγκάσθησαν νὰ σχηματίσωσι ζώνην περὶ αὐτῶν διὰ στρατιωτῶν.

» Κατὰ τὴν πρώτην ἐπαφὴν τῆς Σελήνης ὁ ἥλιος δὲν ἦτο ὀρατός, ἐγένετο ὁμοῦ ὀλίγον μετὰ ταῦτα, καὶ ἡ μερικὴ ἐκλείψις ἤρξατο ν' ἀναφανίηται ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι αὐτῆς. Πάντες ἀνέμενον τὴν δλικὴν ἐκλείψιν, ἦτοι τὴν κρισιμοτάτην στιγμὴν τῆς παρατηρήσεως. Ἡ στιγμὴ ἐπιλήσιασεν καὶ τὸ δεσποζόν χωρίον ἤρξατο σκοτιζόμενον καὶ ὁ οὐρανὸς λαμβάνων τῆς νυκτὸς τὸ χρῶμα. Ἐφαίνετο ὡσεὶ ἐν κελαινὸν καταγιγῶδες νέφος κατήγγετο νὰ καλύψῃ τὴν γῆν.

Πλὴν φεῦ! νέφη ἐκάλυψαν βαθμηδὸν τὸν δρίζοντα καὶ ἡ παρατήρησις τῆς στιγμῆς τῆς δλικῆς ἐκλείψεως δὲν ἐγένετο ἢ ἐκ διαλειμμάτων καὶ διὰ μέσου τῶν νεφῶν. Τότε πάντες ἐστράφησαν πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ δρίζοντος, ὅπως παρατηρήσωσι τὴν πορείαν τῆς σκιάς τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς Γῆς.

» Ἐπὶ ἐν λ. καὶ 40' ἡ Vadsol καὶ οἱ παρατηρηταὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ σκότους. Τὰ πτηνὰ διέσχισον τὸν ἀέρα πεφοβισμένα, πάντες δὲ οἱ μάρτυρες τῆς σκηνῆς ταύτης ἀπῆλαυσαν ἀνεξάλειπτους ἐντυπώσεις.

» Ἐν τούτοις τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεων ὑπῆρξεν σχεδὸν ἄκαρπον. Σκοπὸς ἦτο ἡ ἀναπαράγωγη τῆς στεφάνης καὶ ἡ ἀνάλυσις διὰ τοῦ φασματοσκοπίου τοῦ φωτὸς ὅπερ διαχέει. Ἀλλὰ κατὰ τὴν κρισιμοτάτην στιγμὴν τῆς δλικῆς ἐκλείψεως τὰ ἐπιπλέοντα νέφη ἠμποδίσαν τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ».

Τρεῖς ἄλλαι ἀποστολαί, δύο ρωσικαὶ καὶ μία ἀγγλικὴ εἶχον καλὰ, ὡς γράφουσιν, ἀποτελέσματα. Ἐπιστολὴ δὲ ἐξ Ἰαπωνίας, ρηθασα τὴν 24 Ἰβρίου, ἀγγέλει ὅτι ὁ οὐρανὸς ἦτο κεκαλυμμένος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅτι ἠδυνήθησαν ἐν τούτοις νὰ λάβωσι λαυθάνον φαινόμενον τῆς στεφάνης διὰ μέσου τῶν νεφῶν κατὰ τὴν κρισίμον στιγμὴν.

Τοιαύτῃ ὑπῆρξεν ἡ διάσημος αὕτη ἡμέρα διὰ τοὺς ἀστρονόμους τῆς ὑψηλοῦ. Ἡδὴ ἄς ἀναμεινωμένῃ τὴν ἐπιστροφήν καὶ ἐγκατάστασιν τῶν ἀποστολῶν τούτων εἰς τὰ ἴδια, ὅπως ἐκφέρωσι τὰς δριστικὰς αὐτῶν γνώμας περὶ τοῦ τόσου ἀπασχολήσαντος τοὺς ἀστρονόμους ζητήματος τούτου.

Φ. II.

Η ΑΛΧΗΜΕΙΑ

Ἠρξατο καὶ πάλιν ἀνακινούμενον τὸ ζήτημα «τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου.» Λέγεται μάλιστα, ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου τὸ ἀγαλμα τοῦ Νικολάου Φλάμελ ἀστράπτει ἐκ μεθιδαμάτων εἰρωνικῶν ἐπὶ τοῦ πύργου Ἁγίου Ἰακώβου τῶν Παρισίων. Οἱ δὲ εὐαριθμοὶ τῶν ἐπιζώντων ἀλχημιστῶν κινουσι τὴν κεφαλὴν μορμυρίζοντες: « Ἡμεῖς τὸ προεῖπομεν, ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐγνώρισον τοῦτο ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος, καὶ ὅτι ὁ Ἕλληνας Ζωσμάς ἔγραψε περὶ τῆς Τέχνης τοῦ κατασκευάζειν χρυσόν!... Οὐδαίς ἠθέλησε νὰ μᾶς πιστεῖται... Πόσον οἱ καιροὶ ἀλλάζουσι!» Καὶ εἶνα ἀρκετὰ ἱκανοποιημένοι ἢ δὴ οἱ γέροντες οὗτοι ἀλχημισταί, διότι διεδόθη ὅτι ἐν Ἀμερικῇ συνεστήθη σπουδαία ἑταιρεία, σκοπὸν ἔχουσα τὴν μετατροπὴν τοῦ ἀργύρου εἰς χρυσόν. Ὅμιλος δὲ ἐπιστημόνων καὶ κεφαλαίουχων ἴδρυσε κατὰ Ἀργυροχρυσον Συνδικάτον».

Τὸ συνδικάτον τοῦτο ἐκοινοποίησεν ἐσχάτως διὰ προτίθεται νὰ κτίσῃ ἐργοστάσιον, ὅπως ἐπιστημονικῶς μετατρέψῃ τὸν ἀργυρον εἰς χρυσόν. Ὁ δὲ τὸν φιλοσοφικὸν λίθον ἀνακαλύψας εἶνε ὁ κ. Ἐμμενς, ἀλλ' ἡ εἰδήσις αὕτη οὐδένα ἐπήνεγκε ἐκπεσὸν τῶν μεταλλείων τῆς νοτίου Ἀφρικῆς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει περὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς ἐγγυῶνται εἰδικαί τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐφημερίδες.

Ὁ κ. Ἐμμενς, ὡς εἶκος, δὲν διευτυμάνισε τὸ μυστικόν του, ὅστε ἐσόμεθα ἐφακτικοὶ ἀπέναντι τῆς ἀμφιβόλου ταύτης εἰδήσεως, ἐν ὅσῳ δὲν ἔχομεν εἰσεῖτι ἀνὰ χεῖρας τὸν χρυσόν του Καὶ εὐτυχῶς, διότι ὁ κ. οὗτος δὲν γοητεύεται ὡς οἱ προτάτοχοί του.

Σοφοὶ τινες ἡ ἐφευρέται καὶ οὐχὶ τυχόντες, ἐθεβαίωσαν ἢ δὴ ὅτι κατῳρῶσαν ἐν σμικρῷ τὴν μετατροπὴν οὐχὶ οἰουδήποτε μεταλλοῦ εἰς χρυσόν, ἀλλὰ τοῦ ἀργύρου εἰς χρυσόν. Τῷ 1893, ὁ Κάρυ Αἰ κατεσκεύασε δι' ἀργύρου μέταλλον, τοῦ ὅπου οὐ αἰ φυσικαὶ ἰδιότητες μεγάλῃν σχεσίον εἶχον πρὸς τὰς τοῦ χρυσοῦ, αἰ χημικαὶ ὅμως ἰδιότητες ἦσαν αἰ τοῦ ἀργύρου. Καὶ ὁ Ἐδίσον αὐτὸς ἐσκέφθη ἐπ' ἴσης περὶ

μετατροπῆς τῶν μετάλλων. Λέγεται μάλιστα ὅτι κατῳρῶσε νὰ παραγάγῃ μέταλλον ἔχον τὸ χρῶμα, τὴν πυκνότητα, τὸ εὐσφυρήλατον καὶ τὰς ἄλλας φυσικὰς ἰδιότητας τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ κ. Τέσσα ἐπέτυχε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, κατακαίων πλάκα ἀργύρου διὰ τῶν ἀκτίνων X. Ὁ καθηγητὴς Ἰρα Ρέμεν, τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωάννου Χόπκινς τῆς Βαλτιμόρης, θεωρεῖται ὡς ἀπὸ πολλοῦ μετατρέψας τὸν ἀργυρον εἰς χρυσόν καὶ ἢ δὴ καταγίνεται εἰς τὴν πραγματοποίησιν νέου μηχανήματος, δι' οὗ θὰ ἐπιτυγχάνῃ τὴν μοριακὴν μεταμόρφωσιν τῶν μετάλλων.

Ἔστω τὸ πρόβλημα ἐτραπῆ πάλιν διάφορον φάσιν, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι ἀληθῶς ἀφίκοντο εἰς τὸ σημεῖον τῆς μεταμορφώσεως τοῦ ἀργύρου εἰς χρυσόν. Ὁ κ. Ἐμμενς, ὁ ἀλχημιστὴς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὁμολογεῖ ὅτι ἀπλοῦστατα ἐνεπνεύσθη ἐκ τῶν ἀναζητήσεων τοῦ Κάρυ Αἰ, ὅστις ἀνεκάλυψε τὸ μέσον τοῦ ν' ἀπολαμβάνῃ ὑγρᾶν διάλυσιν μεταλλικοῦ ἀργύρου, δηλ. ἀργύρου ἀπείρως διηρημένου. Διαίρων δ' εἴτι περισσότερον δι' ἀτομικῶν μεθόδων, ὁ κ. Ἐμμενς κατῳρῶσε τὴν κατασκευὴν μεταλλοῦ, ὅπερ, λέγει, δὲν εἶναι πλέον ἀργυρος, ἀλλ' ἑτέρα στοιχειώδης οὐσία. Ὁ ἀργυρος οὗτος, ὅστις δὲν εἶναι πλέον ἀργυρος, καὶ ὅστις κατέχει τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τοῦ χρυσοῦ, δέεται ὀνόματος. Ὁ κ. Ἐμμενς τὸν ἰθαπέτισεν «Ἀργεντάουρουμ» δηλ. ἀργυροχρυσον. Εἶναι δηλ. χρυσὸς ἐκ φυσικῆς ἀπόψεως. Ἡ μετατροπὴ γίνεται πρόξενος ἀπωλείας 25 ο) τοῦ ἀρχικοῦ βάρους. Ἀλλὰ καὶ τὰ κέρδη δὲν θὰ ἦναι τόσον μεγάλα. Τούτου ἕνεκα ἐπιτεύχθη καὶ ὁ σχηματισμὸς συνδικάτου καὶ ἡ ἴδρυσις ἐργοστασίου.

Φοβούμεθα πολὺ μῆπως οἱ ἀντίποδες ἡμῶν καταχρῶνται καὶ θελήσωσι νὰ κατασκευάσωσι κανὲν ὁμοίωμα χρυσοῦ. Πάντες γνωρίζουσιν ὅτι διὰ τῆς ὑποδιαίρεσεως τροποποιεῖ τις ὑπερβαλόντως τὴν μοριακὴν σύστασιν σώματός τινος· μεταβάλλει τὸ χρῶμα αὐτοῦ, τὴν πυκνότητα, τὰς φυσικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας, τοῦθ' ὅπερ ἀναμφιβόλως πᾶντι ὁ Ἐμμενς. Ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσῃ τις τὴν πραγματικὴν μετατροπὴν, φυσικὴν καὶ χημικὴν, δέον ἵνα τροποποιήσῃ τὸ συστατικὸν μέρος, τὴν ἀτομικὴν ἰσορροπίαν τοῦ μεταλλοῦ, νὰ μεταμορφώσῃ δηλαδὴ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ οἰκοδόμημα.

Μὴ σπεύδωμεν ὅμως. Ὅταν μᾶς παρουσιάσωσιν ἐν μετατραπέν νόμισμα χρυσοῦν, χημικῶς ἀπρόσβλητον, τότε θέλομεν πιστεῖσαι εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἀνακάλυψιν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κ. Ἐμμενς εἶναι καλλίστης πίστεως καὶ τὸ δεικνύει, καθάτι δὲν ὀνομάζει τὸ μέταλλον τοῦ χρυσοῦ, ἀλλὰ πράγματι ἀργεντάουρουμ!

Φρεκ

ΠΕΡΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μελέτη ἐπὶ τῆς μουσικῆς συμφωνίας. — Ἰδέα τῆς ἁρμονίας. — Ἀκουστικὴ συμφωνία. — Φιλοσοφικὴ ἀνάλυσις γερμανικῆς μουσικῆς.

Ἡ ἐπιστήμη συνέπεια τῆς φυσικῆς εὐφύας εἶναι ἡ παράγουσα τὰς μεγάλας καὶ νεωτέρας ἀνακαλύψεις. Διὰ τὰ κοινὰ πνεύματα δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ παραγωγικὴ τις δύναμις. Ὁ δεύτερος αὐτὸς προσδιορισμὸς εἶναι μᾶλλον εὐνόητος παρ' ἑκείνους, ὅτινας δὲν ἔτυχον πνευματικῆς τινος ἀναπτύξεως. Οἱ τοιοῦτοι, δυστυχῶς, δὲν κρίνουσιν ἐπισταμένως τὰ πράγματα, ἀλλὰ τάσσωσι σχεδὸν ὅλα τὰ ἀνώτερα ἔργα εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν μετὰ μεγάλης λύπης, ὅτι αἱ ὠραῖαι τέχναι κρινόμεναι ὑπὸ τῶν τοιούτων, χάνουσιν ὀλοτελῶς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἀξίαν καὶ ὅτι τὰ οὐχὶ ἀξίας προσοχῆς ἔργα ἐφελκόμενα μᾶλλον τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ὅσον καὶ τὰ διασημότερα. Μᾶς εἶναι λίαν δύσκολον καὶ ἐντελῶς ἀσκοπον τῆς παρουσίας περιστάσεως νὰ περιγρά-

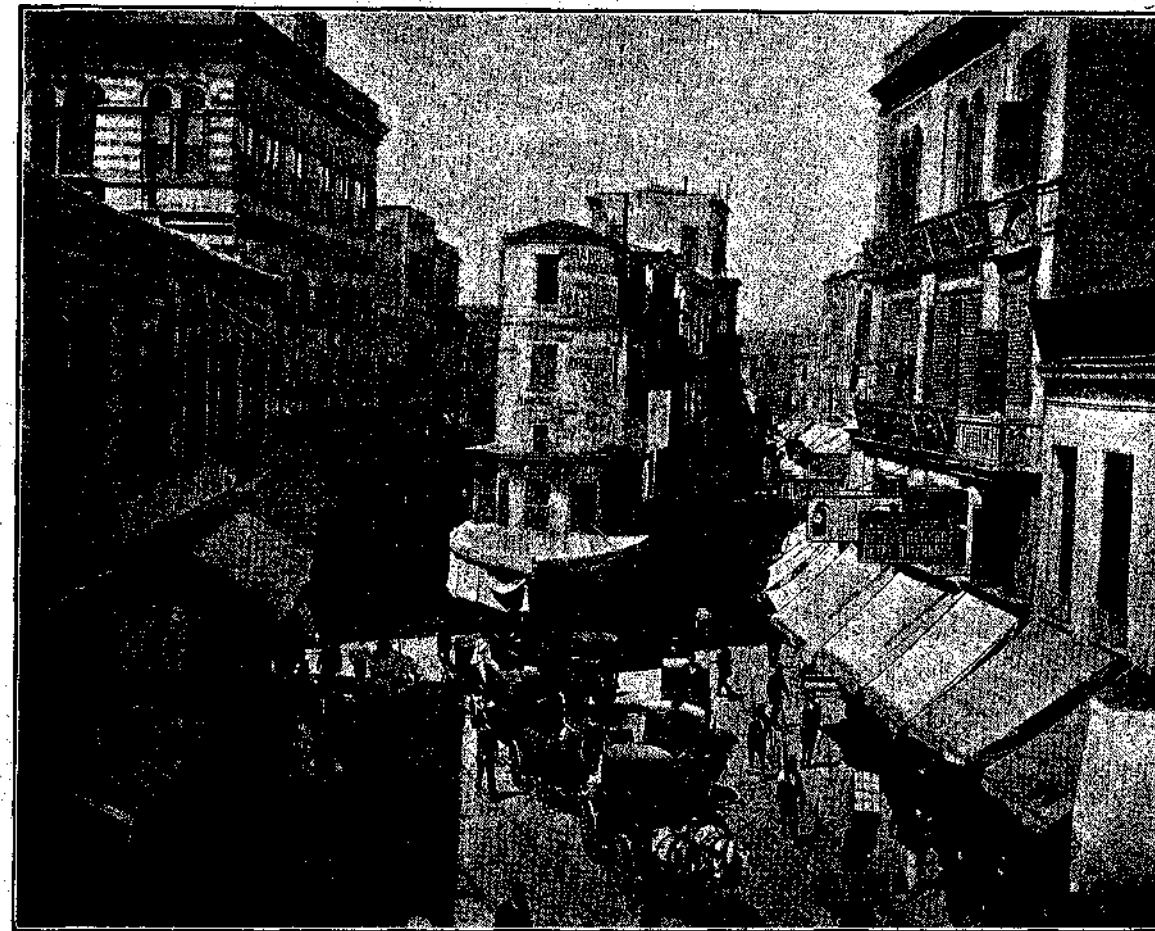
Η ΚΛΩΘ

ΚΑΤΑ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΝ

φωμεν τὴν πνευματικὴν ταύτην διαφορὰν. Τὸ τοιοῦτον εἶναι μεταφυσικὸν τι ζήτημα, ἡ λύσις τοῦ ὁποίου εἶναι λίαν χρήσιμος διὰ τὴν πρόδον τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἔργων τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κοινοῦ. Ἄφρονον μᾶλλον τὴν φροντίδα ταύτην τοῖς φιλοσόφοις. Ἐν τούτοις ὁμως κατὰ τὸ ἐνὸν θὰ δώσωμεν ἰδιάν τινα, ὅπως διακρίνη τις εὐκολώτερον ἐν τῇ ἐκτελέσει τὰ ἔσημα τῶν σπουδαίων ἔργων.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ἡ ἐπιστήμη, μετὰ παρέλευσιν πολλῶν χρόνων καὶ ἐπίπονον μελέτην, ἠδυνήθη νὰ κατατάξῃ ὅλα τὰ διαπασῶν εἰς τὰς καταλλήλους θέσεις αὐτῶν καὶ νὰ παραγάγῃ ἐκ τοῦ ὅλου μίαν ἀρμονικὴν μελωδίαν τῆς ὁποίας ἡ ὠραιότης καὶ ὁ πλοῦτος κατέθελεν ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον καὶ ὑπερέβη κατὰ πολὺ τῆς ἀπλῆς μελωδίας.

Καθ' ὅσον ἡ ἀρμονία ἐδίδασκειν εἰς τὰς φωνάς, πάσης τᾶ-

Ὁ Γαλατῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Μὴ δυνάμενοι ν' ἀναπτύξωμεν ἐν ἐκτάσει τὸ θέμα τοῦτο, θ' ἀνατρέξωμεν εἰς πραγματικὰ καὶ λογικὰ διδόμενα, λαμβάνοντες ὡς ὄρον τὴν κατάταξιν τῶν Μουσικῶν συμφωνιῶν τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς. Ὁ λόγος τῆς ἐκλογῆς ταύτης εἶναι ὅτι ἐν αὐτῇ θὰ εὐρωμεν μουσικὰ ἔργα ἔχοντα τὰς ἀπαιτούμενας ἀποδείξεις καὶ πλησιάζοντα μᾶλλον τὸν σκοπὸν ἡμῶν πρὸς ὄφελος τοῦ καινοῦ.

Ἐὰν δὲν δυνήθωμεν δὲ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, τοῦλάχιστον θὰ δώσωμεν ἀφορμὴν εἰς μᾶλλον πειραζομένους ἡμῶν νὰ μελετήσωσι τὸ θέμα καὶ δώσωσι ὠθησὶν τινα εἰς τὴν ὑπνώττουσαν εἰσέτι παρ' ἡμῶν Μουσικῇν.

Ἡ μᾶλλον ἀπλὴ μελωδία παραγομένη ὑπὸ τινος φωνῆς ἢ μουσικοῦ ὄργανου, ἔχει καθ' ἑαυτὴν χαρακτῆρα τινα ὅστις ἐφελκύνει μᾶλλον ἢ ἥττον τὴν προσοχὴν τινος ἀναλόγως τῆς σχέσεως ἧτις ὑπάρχει μετὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς μελωδίας καὶ τῆς ἠθικῆς διαθίσεως τοῦ ἀκροαζομένου προσώπου. Ἡ Μουσικὴ λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως λαμβανομένη εἶναι ἡ αὐτὴ ἀνεκὰθεν δι' ὅλους τοὺς λαοὺς. Ἐκ τῆς ταυτότητος τῶν αἰσθημάτων ἰγεννήθη ἡ ἀνάγκη τῆς διφωνίας, ἡ φύσις ὁμοῦ οὐδὲν προσεώρασεν ἐν διαπασῶν ὁμοιόμορφον δι' ὅλας τὰς φωνάς· κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν διφωνίαν ὑπῆρχε μεγάλη δυσαναλογία συνᾶμα καὶ κωφοφονία, τὸ τοιοῦτον ὁμως δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐφελκύνῃ τὴν προσοχὴν τῶν εἰδημόνων. Διὰ πολλῶν κόπων οὗτοι ἀνεκάλυψαν, ὅτι ἡ δυσαναλογία αὕτη ὑποβαλλομένη εἰς μερικὸς κανόνας ἠδύνατο νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ οὖ; καὶ θίξῃ τὴν καρδίαν, ὅσον καὶ ἡ ἀπλὴ μελωδία. Αὕτη ἦτο λοιπὸν ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρμονίας.

Ξεῖος, τὸ ἐμπαθὲς καὶ εὐχάριστον, τὰ μουσικὰ ὅργανα ἀφιέρου, τῶν ὁποίων τὸ διαπασῶν ἦτο σύμφωνον μὲ τὰς φωνάς, συνετέλουν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων τεμαχίων, ἐνισχύοντα οὕτως εἰπαῖν τὴν φωνητικὴν ἀρμονίαν.

Τὰ Μουσικὰ ὅργανα κατέχον ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν δευτερεύουσαν θέσιν. Μόλις κατὰ τὸ μῆσον τοῦ τελευταίου αἰῶνος τῆ συνδρομῇ ἐξαιρετικῶν εἰδημόνων ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι τὴν θέσιν, ἣν σήμερον κατέχουσι καὶ γίνωσι συναγωνιστὰι τῶν φωνῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μόνον τὸ ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν ὄργανον κατέχει θέσιν τινα ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Αἱ φιλοσοφικαὶ ἰδέαι καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος παρέσυραν μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα. Ἡ Μουσικὴ λοιπὸν ἔγενετο λαϊκότερα. Ἡ ἐπιστήμη ἀντικατέστησε τὸ Μουσικὸν τοῦτο ὄργανον ὑπὸ πολλῶν διαφόρων ὀργάνων, τότε δὲ ἀνεφάνη ἡ Ὀρχήστρα. Ἀκολουθῶνς εἰδημόνες ἔδωκαν ὠθησὶν περισσότερο εἰς τὴν Μουσικῇν, ἐξ οὗ παρήχθη ἡ μεγάλη ὀργανικὴ μουσικὴ.

Ἐν Γερμανίᾳ, αἱ φιλοσοφικαὶ ἀνακαλύψεις οὐδὲν ἰσχυρῶς ἐκλόνησαν τὴν πίστιν· αἱ ἐκκλησιαὶ ἐξηκολούθησαν νὰ εἶναι τὸ κέντρον τῆς Μουσικῆς τέχνης, τὸ δὲ θέατρον τὸ ὁμοίον ἤρχισεν ν' ἀνθῇ ὡφειλε τὸ πᾶν εἰς αὐτάς. Αἱ ἀρμονικώτεραι συνθέσεις εὐρίσκοντο εἰς τοὺς ναοὺς, ὅλα δὲ τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα τοῦ αἰῶνος ἐκεῖ εἶχον θέσιν τὴν ἰδρᾶν των.

Μεταξὺ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων Γερμανῶν Μουσικῶν ὁ Χαίδεν ὁ ἐμπειρότερος τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀνέλαβε νὰ ἐπεκτινῇ τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν μέχρι τοῦ τελευταίου προσήτου ση-

μίου. Όλη σχεδόν η ζωή του διασήμου τούτου άνδρός αφιέρωθη εις την εκπλήρωσιν του ιερού τούτου σκοπού. Κατά την ένδοξον ταύτην εποχόν εξέχοντα και πλέον Μουσικά συμφωνία εξήλθον των χειρών του και έδωκαν εις το οργανικόν μουσικόν σύστημα έλλην διολτελής ζώνη. Ο Χάϊτεν λοιπόν θεωρείται ο τελειοποιήσας το κενόν τούτο, το όποιον άργότερον υπό πολλών άλλων είδημόνων προήχθη εις τον ύπερτατον βαθμόν της τελειότητος.

Είς τοιούτους νεωτερισμούς ήτον άδύνατον να μην έχη και τους μιμητάς του. Ο Μοζάρ, το παραγωγικόν έκείνο πνεύμα, συνεπλήρωσεν εν τώ Θεάτρω το άρξάμενον υπό του Γλουκ έργον, ήτοι την χρήσιν των μουσικών όργάνων. Περιποιών τιμήν εις την άνακάλυψιν του Χαϊτεν συνέγραψε μερικάς μουσικάς συμφωνίας. Κατά την αύτην εποχήν, ο Μπετόβεν, υπό την έποπτείαν των δύο τούτων άνδρών, ήρχισε να δεικνύη την μεγαλοφυΐαν αύτου και να προβλέπη συνα-

Ο Μπετόβεν

γωνισμόν και δόξαν. Πλησίον τούτων των μεγάλων καλλιτεχνών, πολλοί άλλοι άνεφάνισαν οτινες έτυχον σεβάσμου παρά των κοινών άφίνοντες έργα άξια λόγου.

Ζητούμεν συγγνώμην παρά των φιλομούσων άναγνωστών διότι άπεμακρύνθημεν εκ του θέματός μας και περιήλθομεν εις ιστορικάς λεπτομερίας, τας όποιας τσακίς η Μουσική φιλολογίς εξέθιξε. Έν τούτοις είπομεν, ότι το άρθρον τούτο δέν το γράφομεν

διά τους είδημονας και καλλιτέχνας, άλλ' ότι σκοπός ήμών είναι να δώσωμεν ιδέαν τινά εις το κοινόν, όπως καταπτώσι μαλλον καταληπτά τα εις εξέταση υποβαλλόμενα μουσικά έργα.

Έάν όλίγον όπισθοδρομήση ο άναγνώστης ήμών, θα ίδη ως άνωτέρω είπομεν, ότι αι εκκλησίαι έχρησίμευον ως κέντρον, διότι εκεί αι καλλιτεχνικώτεραι μελωδίαι εξέτελούντο. Αποδείξεις τούτου είναι τα μέχρι σήμερα σωζόμενα άριστουργήματα. Το σύνολον των ήρων τούτων μελωδιών έγινετο άφορμή εις τους μουσικούς, όπως θέσωσιν εις έργον όλα τας πηγάς της έπιστήμης. Είς όλα δε σχεδόν τα έργα τα μέχρι σήμερα διασωθέντα βλέπομεν τοσούτους κόπους καταβλήθέντας, ώστε είναι άδιαφιλονικητον ότι η άρμονία δέν έσχεν άμεσον τινά έπιρροήν και εις αυτούς εισέει τους λαούς, ουχι τους τώσον πεπολιτισμένους.

Οι Γερμανοί καλλίτερον σκεπτόμενοι, δέν έκαμον την μουσικήν είδος νεωτερισμού' καλώς πληροφορημένοι υπό της πείρας, ότι το σύνολον των έργων αυτών ήτον άρκετόν όπως έπαρκήση εις τας ανάγκας αυτών, έμεινον πιστοί εις τας άρχαίας των συνθηκάς, άφίνοντες έλευθέρους τους νεώτερους μουσικούς όπως διά της φαντασίας αυτών ποικίλλωσι την μελωδίαν. Έν τούτοις οι Γερμανοί ούδόπως έλαβον εκ της φύσεως ιδιαιτερόν τι προτιμήμα μουσικής ιδιοφυΐας.

Έν Γαλλία, ο τρόπος της μουσικής συμφωνίας επί πολλόν χρόνον ήτον άγνωστος, όπότεν δ' έτέθη εις ένέργειαν, τα πνεύματα ήσαν προσηλωμένα εις άλλα άντικείμενα. Οι διασημώτεροι άνδρες ήσαν άφοσιωμένοι εις την τότε πολιτικήν κατάστασιν, ούδόπως δίδοντες προσοχήν εις τας ωραίας τέχνας. Η μουσική εκαλλιεργείτο μόνον υπό μικράς τινας μερίδας. Το Ωδείον, μόλον ότι έμεινε πιστόν εις την δόξαν του Μπετόβεν, δέν ήδύνατο όμως να νικήση την άπάθειαν του λαού. Αριστοκρατική τις μερίς απολαμβάνουσα τους θησαυρούς της Γερμανικής Σχολής δέν προσεπάθει διόλου να έλκύση το έπιλοιπον κοινόν.

Επί τελους οι Παρισιοί κεκμηκότες εκ της μονοτονίας των μουσικών αυτών έργων, άτινα δέν συνεκίνουν ούδόπως τας καρδιάς αυτών, ήσαν έτοιμοι να έγκαταλείψωσι

το είδος της μουσικής εκείνης, όπότεν άνεφάνη η Μουσική Συμφωνία, άναζωογονούσα τας διψώσας μουσικήν καρδιάς αυτών. Η πρωτοφανής αύτη μουσική διήρρεσε το κοινόν εις δύο τάξεις: οι μιν ήσπάσθησαν τους μεγάλους διδασκάλους, και τοιούτοι ήσαν οι άληθείς φιλομούσοι, οι δε μολονότι έχον την καλήν διάθεσιν, συνειθισμένοι όμως εις τας μονοτόνους μελωδίας των έμειναν πιστοί εις αυτάς.

Θά είναι βεβαίως λίαν άστοπον να διαφιλονικήση τις την έπιρροήν ήν έσχεον τα έργα του Χαϊτεν και Μπετόβεν κατά την εποχήν εκείνην. Έν τούτοις ούδόπως κρίνομεν ότι είναι άνωφέλις, όπως το κοινόν προστομασθή διά την σοβαράν μουσικήν. Όσον και έν θεωρώμεν δύσκολον να εκτεθή ο μηχανισμός έπιστήμης χωρίς ν' άνατρίξη τις εις την τεχνικήν γλώσσαν, έν τούτοις θεωρούμεν καθήκον ν' αποδείξωμεν όσον το δυνατόν σαφέστερον την χρησιμότητά έκάστου έργου.

Όλα τα τεμάχια, είτε φωνητικά είτε όργανικής μουσικής γεγραμμένα ταυτοχρόνως εις διαφόρους φωνάς αποτελούσι την μουσικήν άρμονίαν. Τα τεμάχια ταύτα έν τη όργανική μουσική διαιρούνται εις διαφόρους κατηγορίας εξ ών έκάστη έχει ίδιον όνομα προσδιορίζον λεπτομερώς την διαιρέσιν και την σπουδαιότητα της συνθέσεως.

Τοιουτρόπως εις τετραχώρος (Quadrille) έν προανάκρουσμα (Overture) και μία όποιαδήποτε μουσική συμφωνία είναι διολτελής όμοια: δέν είναι ούδέν άλλο η ένωσις πολλών μελωδιών παρουσιαζόμενων υπό διάφορον τύπον άρμονίας και χρόνου. Η αύτη δυσκολία υπάρχει εις τον τετραχώρον ως και εις την συμφωνίαν. Δέν είνε άστοπον βεβαίως εάν είπωμεν, ότι είναι η λέξις Συμφωνία, ήτις προξενεί τον φόβον της δυσκολίας, διότι κρίνομεν την όνομασίαν και ουχι το έργον.

Αν λάθωμεν άτομόν τι και εξέτάσωμεν αυτό βλέπομεν ότι άγαπή υπερβολικώς το βάλς: δι' αυτό όλη η μουσική συνίσταται εις τας συνθέσεις του Στραύς. Ας λάθωμεν έν Μενουέ του Χαϊτεν εκ της πεντηκοστής πρώτης συμφωνίας αυτου και το εκτελέσωμεν ως είδος βάλς, θα έπιτύχωμεν πληρστάτα διότι δι' αυτό, θα ήναι θεϊον. Ούτως και άλλος τις εάν συνειθίση έν τώ θεάτρω η άλλαχου ν' άκούη πάντοτε προανάκρουσμα τι (overture) θα γινή έραστής του είδους τούτου και πάντοτε η μουσική αύτη συμφωνία θα έχη δι' αυτόν ιδιαιτερόν τι, το όποιον θα έλκύη την προσοχήν του. Διατι λοιπόν μία και η αύτη συμφωνία να επενεργή διαφοροτρόπως επί του οργανισμού του; Το ζήτημα είναι άπλουστάτον: δέν άκουει θεληματικώς και συνάμα δέν δίδει μεγάλην σημασίαν διά την σύνθεσιν. Μία συμφωνία είναι πολύ άπλουστέρα ενός προανακρούσματος, διότι δέν περιέχει παρά μίαν μόνον ιδέαν, ένψ το προανάκρουσμα περιέχει το όλιγώτερον δύο.

(Έπεται συνέχεια)

Ανεμογιάννης

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ
ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΓΑΛΑΖΙΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ
(Συνέχεια: ίδε προηγ. φύλλον).

Έγκαταλείποντες την Κωνσταντινούπολιν δύο τινά κατείχον τον νοΰν μου. Ο Βόσπορος και η Μαύρη θάλασσα. Περί του Βόσπορου υπάρχουν οι ωραιώτεραι διαδόσεις και έγράφησαν τα ρωμαντικώτερα και φαντασιωδέστερα έγκώμια, περί δε της Μαύρης θαλάσσης υπάρχουν αι χείρισται ιδέαι και έγράφησαν τα μελανώτερα και φοβερώτερα έπεισόδια.

Επρόκειτο λοιπόν να ίδω και πλησίον άμφοτέρα κατά πρώτον και ήτοιμάσθην συσπειρώσας το σώμα και τον νοΰν μου όπως κάλλιον άντιληθώ των περιέργων τούτων δύο θεαμάτων.

Η ήμερα έκλινε προς την δύσιν της και εφοβούμην μήπως το σκότος μοι έμποδίση το θέαμα.

Το πλοΐον μας προχωρεί προς το στεγόν, άφίνον εκ δεξιών του το πολυθρόλλητον Σκούταρι, την έπίξηλον πόλιν των Γενιτσάρων και ο οφθαλμός μου ευχαριστώσας έγκαταλείπει την άπέ-

ραντον ταύτην πολυόικον θέαν, όπως θαυμάση του Βοσπόρου την εξέλιξιν.

Εισερχόμεθα και διατελώ κεχηνώς πρό του κάλλους της φύσεως και της τέχνης. Αριστερόθεν λαμπρόταται οικοδομαί και μέγαρα ήγεμονικά και κήποι τεχνητοί και άκται θελκτικαί πρό καλλιμόρφων λόφων' άριστερόθεν κατάφυτα και πολυδένδρα φυσιικά και τεχνητά τοπεΐα παρά χωρία και κωμπούλεις και χαράδρας και πρό ήμών χαρίεις, έλικοειδής, μαγευτικώτατος ο Βόσπορος ως εύρος ποταμός, δίκην μαγευτικώτατης και καλλίτερον χνικωτάτης είκόνας αφηγηδίας αναραινεται πρό ήμών.

Ήσυχως αναλαμβάνω πνοήν μη εκ του βορούου ταύτης απολίεω έλαχίστον τι των έντυπώσεών μου και ολοφύχως άφιερούμαι εις το θέαμα.

Κάποιος θέλει να μοι εξήγηση τα εξ άπίνης άνελισσόμενα άντικείμενα και τοπεΐα, ότι διά της χειρός μου παρακαλώ αυτον να σιωπήση και να με άφήση ήσυχον.

Θέλω ν' απολαύσω και ν' άντιληθώ την έννοιαν της δημοουργίας. Θέλω να χωνεύσω άνευ βοήθου και διερμηνείας πάσαν απόλαυσιν ήδονής και τέρψεως.

Μαγεία! είπον. Τελειότης φυσική, συμπλήρωσις των ιδεών του ύψηλου τεχνίτου.

Είδον πολλά μέρη και πολλές της γής τοποθεσίας. Αύτη είναι η άριστοουργηματικώτερα!

Προχωρούμεν βραδέως, του πλοιάρχου ήμών καλώς οίδοτος τας διαθέσεις και έμπνεύσεις των έπιβατών του και χάνομαι εις πέλαγος θαυμασιωτάτων, παραδοξοτάτων και λαμπροτάτων καλλονών και άπέψευον!

Είναι είκων τεχνητή καλλιτέχνου έπιτηδείου και δεινού η ή φύσις αύτη γυμνή, γυμνωτάτη πρό ήμών;

Είναι άλήθεια, η φύσις αύτη γυμνή πρό ήμών, ήν ο πλάστης δέν ήδύνατο να πλάσση τελειότεραν.

Καθ' όλην την σειράν της άριστεράς άκτής του Βοσπόρου οι ισχυρότατοι της γής μονάρχαι και οι ευφάνταστοι του κόσμου πολυτάλαντοι, κροίστοι και φιλόσοφοι ήγεμόνες, και τιτλούχοι και μεγιστάνες έδώ έπλεξαν τας φιληθόνους φωνάς των και έδώ άπήλθυσαν τας ωραιώτερας του βίου των στιγμάς. Επί δίωρον διάστημα τα εκλεκτώτερα τοπεΐα εξέλισσοντο πρό ήμών. Λόφοι υπό όρίζοντα κυανούν και διαυγή, φυτεΐαι πολλά πανύσμοιοι και πολυποίκιλιοι, υπό τους μαγευτικώτατους λόφους και έξοχάκι περικομψα μέγαρα και άνάκτορα και κομφοτεσχημάτα υπό τας πρασιάς αυτών άνά μικράς αποστάσεις παρίστων θέαμα εκ των μαγευτικώτατων. Είς την πλευράν ταύτην τα τοπεΐα ταύτα, χωρία κοινώς λεγόμενα, εισί πολυάριθμα, και κατοικούνται ήδη υπό των καλεϊτέρων πλουσιωτέρων οικογενειών.

Δεξιόθεν, υπάρχουν ολίγα, αλλά η φυσική καλλονή και το μέρος τούτου είναι έκτακτος και εξαισία.

Η δεξιά πλευρά του Βοσπόρου είναι μαγευτική και εύρρυσνος ένψ η άριστερα θεσπεσία και εύειδής.

Φύσις λαμπρά, τοποθεσία φαιδρά, γή, θάλασσα και πηγαί εξαιρεται, πάντα τέλεια διά τους εύτυχούς θνητούς, οτινες έζησαν και έωσιν εις τα μέρη ταύτα.

Ο ήλιος έδωε και ήμεΐς διηρχόμεθα υπό τον θαυμάσιον αυτου όρίζοντα την λαμπροτέραν και ωραιώτεραν θέσιν της γής.

Όλα απόλαυσις και ευχαρίστος εκείνη η στιγμή του βίου μου. Το δε πλοΐον μας ήρέμα προβαΐνον ένώπιον τσαούτης καλλονής. Άνεπνευσα τη άληθεία τον καλεϊτερον άέρα του βίου και της ύψηλιου Ήμην εύτυχής.

Πλήν ως τα πάντα έχουσι τέλος, έτελείωσας και η απόλαυσις μου αύτη και άφικόμεθα πρό του στομίου, ένθα εύρεΐα ήνοιγετο η μαύρη και άπαισιζ θάλασσα. Απο του ευχαρίστου έμείλλομεν να εισέλθωμεν εις το δυσάρεστον. Έτελείωσεν η ήμερα και ήρχισεν η νύξ.

Αήρ τότε θροσερός, ισχυρός, βόρειος, άπειλητικός ήρξατο να φυσά και έν τώ άμα άναπολούμεν ότι εύρίσκομαι εις την Μαύρην θάλασσαν, εις την θάλασσαν της παγετώδους Ρωσίας. Στρέφω το βλέμμα περίξ και ούδαμού διακρίνω ξηράν η όπισθεν μου. Τα κύματα δερόμενα πρό ήμών, προξιδουσι την ιδιότητα της θέσεως έν η εύρισκόμεθα και το έπερχόμενον βαθημόν ψύχος με άναγκάζει να κατέλθω εις τα ένδοτερα του σκάφους.

Κύριε Πρίντεζη, μοι λέγει τότε ο καμαρωτός, σάς έφύλαξα το φαγητόν σας, ως μοι είπατε.

Αληθώς, τή έχον παραγγείλει τούτο, διότι είχα προτιμήσει την απόλαυσιν του θεάματος όπερ είδον, του συνήθους γεύματος του άτμοπλοίου.

—Ευχριστώ, τή είπον, δέν θα φάγω, διότι πιθανώς να έχω μεν τρικυμίαν.

Και λαβών μόνον έν κύπελλον τείου, κατεκλήθη. Την πρωΐαν περί την θην όραν άφίχθημεν εις τον Πύργον της Βουλγαρίας.

Βουλγαρία! Και τις Έλλην εύρισκόμενος πρό του εδάφους τούτου, δέν θα σπεύση να εξέταση αυτό, έστω και άν ο σταθμός της μεταβάσεώς του δέν είναι εκεί: Αρκεί να έχη τον καιρόν.

Έγώ έμελλον να εξέλθω εις Βάρναν. Ένθα το πλοΐον μας έμάλλε να πλεύση κατόπιν, άλλ' έπειδή είχον πρό έμού δίωρον εύκαιρίαν και είχον άρκετούς συνδρομητάς εις Πύργον, άπεφάσισα να εξέλθω ένά επισκεθώ τουλάχιστον τον άνταποκριτήν μου κ. Φορτούναν και να επιστρέψω. Όπερ και έγινετο.

Ο Πύργος μοι ήρρεσεν. Είναι μικρά βορεινή και καλή πόλις. Είς την αποβάθραν δεικνύω το διαβατήριόν μου, εις βούλγαρον με στολήν όμοιαζουσαν προς την ρωσικήν υπάλληλον, έν μετά προσοχής παρητήρουν και δεσις ευγενώς χαϊρετίκων με μοι έπέτρεψε την είσοδον. Προχωρώ και διερχόμενος ξυλίην άψηδα έστημένην εις την είσοδον της πόλεως εύρίσκομαι πρό εύθείας έμπορικής οδού. Έρωτώ την διεύθυνσιν του κ. Φορτούνα και μοι δεικνύουν έναντί μου το γραφεϊον του, κείμενον ακριβώς κάτωθι του ταχυδρομείου.

—Πάει καλά, έως εδω, είπον, και εισερχομαι έντός καταστήματος άποικιακών, δεξιόθεν του όποιου υπάρχει γραφεϊον κχωρισμένον διά κηγκλίδων έπου κομφοενδεδυμένος τις νέος και ώραλος κύριος παρέμενε γράφων.

—Ο κ. Φορτούνας; έρωτώ αυτόν.
Με παρατηρεί μετά προσοχής και έπιφυλάξεως έν ταύτψ, ύπομειδιών.

—Είθε ο κ. Φορτούνας; έπαναλαμβάνω.

—Ναι, άδελφέ, μοι λέγει, και σεΐς ποιος είσθε;

—Αϊ, μαντεύσατε το, άπεκριθην, όπως και εγώ το έμάντευσα, όταν σάς είδον.

—Ναι, άλλα εσεΐς ήλθετε εις το γραφεϊον μου και φυσικά μ' έγνωρίσατε, άλλ' εγώ πώς να σας γνωρίσω;

Και βεβαίως θα ήρώτα έαυτόν, ποιος διάβολος να είμαι.

—Όστε, δέν με γνωρίζετε, ουτε φαντάζεσθε ποιος είμαι, τή λέγω τότε.

Ο κ. Φορτούνας ήγέρθη και πλησίάσας με με παρητήρει μετά προσοχής εις τους οφθαλμούς, την ρίνα και τα ώτα.

—Όχι άδελφέ, δέν σε γνωρίζω, είπε, και εκάθισεν εις το κάθισμά του γελών και άπορών.

—Έρχομαι εξ Αθηνών, αύτην την στιγμήν τή λέγω, και άναχωρώ μετά δέκα λεπτά εις Βάρναν διά του ίδιου άτμοπλοίου.

—Περίεργον, είπε και με παρητήρει εκ νέου μετ' άπορίας.

—Πρίντεζης, τή προσθέτω.

—Πρίντεζης, έπαναλαμβάνει μετ' εκπλήξεως και διαρρηγνυται εις παρατεταμένους γέλωτας.

Και καθήσας άπέναντι αυτου έγελάωμεν άμφοτεροι.

Έγνωρίζόμεθα εξ άλληλογραφίας και έβλεπόμεθα κατά πρώτον ήδη.

—Μα δέν θα σε άφήσω να φύγης, μοι έλεγε, θα μείνης ένταυθα μερικάς ήμέρας, άδύνατον να φύγης τώσον ταχέως.

—Είναι άπόλυτος ανάγκη ν' αναχωρήσω, τή άπαντώ, διότι παραβαίνω το θρομολόγιόν μου. Έξήλθον μόνον διά όλίγα λεπτά της ώρας να σε ίδω ως και τον φίλον μου τον πρόξενον κ. Ένύαλην και να επιστρέψω εις το πλοΐον. Μεταβαίνω εις Βάρναν και εκείθεν Ρουσούκιον, Γιούργεβον, Βουκουρέστιον, Βραΐλαν και Γαλαζιον. Είς την επιστροφήν μου θα μείνω ένταυθα όλίγας ήμέρας και τότε θα τα είπωμεν καλά.

Επί τή διαβεβαίωσει μου δε ότι θα έπανηρχόμην εις Πύργον παρεδεχη την γνώμην μου και άφού είπιμεν ένα καφέ και είπομεν όλίγα, έτι έπέστρεφα άμέσως εις το πλοΐον, μη προφθάσας να είδω ούδένα άλλον εκεί.

Μετ' όλίγον πλέοντες τας άκτάς της Βουλγαρίας, με καιρόν ουτε τρικυμώδη, άλλ' ουτε και ήπιον, έφθάσαμεν περί την τετάρτην ώραν μετά μεσημβρίαν εις τον κόλπον της Βάρνας, ής η πόλις διακρίνετο έφ' ύψηλής παρά την άκτήν τοποθεσίας και εκτεινομένη άρκετόν εις τα ένδοτερα.

Έξελθών έν τώ άμα διηυθύνθην δι' άμάξης μετά των άποσκευών μου εις το Hotel Commercial του κ. Νικολάου, τυγχάνοντος συνδρομητού μου, και άφού μοι παρεχώρησαν κατάλληλον και ωραϊον δωμάτιον εξέλθον μόνος εις την πόλιν.

Ήτο Κυριακή και διέτρεξα οδούς τινας της πόλεως χωρίς

νά γνωρίζω αὐτὴν οὐτέ τοὺς κατοίκους. Διέκρινα δὲ φυσιογνωμίας τὸ πλεῖστον Βουλγαρικός.

— Ἄς ἀποφύγω, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, νὰ ἐπισκεφθῶ ἐτι οὐδὲν γνωστὸν μοι πρόσωπον, ἢ ἄς βαδίσω τυχαίως εἰς πόλιν ἐντελῶς ἄγνωστὸν μοι καὶ ξένην, νὰ ἴδω τί θὰ συμβῆ καὶ πῶς θὰ μοι φανῆ.

Ἄφου διέτρεξα οὕτω μόνος μερικὰς ὁδοὺς τὸ πλεῖστον λιθοστρώτους παρετήρησα ἀρκετοὺς κυρίους καὶ κυρίας διευθυνομένας πρὸς μίαν διεύθυνσιν.

— Θὰ πηγαίνουν εἰς τὸν περίπατον, διελογίσθην, ἄς τοὺς παρακολουθήσω.

Ἐπράξα οὕτω καὶ ὠδηγήθην ἐκτὸς τῆς πόλεως πρὸς μέρος ἀνωφερές, ἐνθα ὑπῆρχον καφφενεῖα, ζυθοπωλεῖα, μουσικαί, ὠδικὰ κέντρα καὶ ἐξοχικὸς περίπατος. Πλῆθος δὲ κόσμου παρακάθητο εἰς αὐτὰ καὶ ἄλλοι ἐξηκολούθουν προχωροῦντες.

Κίνησις καὶ ζωηρότης ὑπῆρχεν ἀρκετή, μερικοὶ δὲ νέοι ἐτραγῶδουν παταγωδῶς.

Ὀλίγον ἀπωτέρω ὑπῆρχεν ἐκτεταμένος καὶ ὠραίος κήπος, ἀλλ' ἐτι ἀτελείωτος δεσπόζων τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὸ μέσον καφφενεῖον ὠραῖον μὲ πλῆθος τραπέζιων καὶ καθισμάτων. Τὸ μέρος μοι ἐφάνη ὠραῖον καὶ καθίσας ἐναντι τῆς Μαύρης θαλάσσης διέταξα νὰ μοι φέρουν ζῦθον.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΜΟΪΡΑΙ

Αἱ Μοῖραι, ὡς γνωστὸν, ἦσαν παρ' ἀρχαίοις μυθικὴ προσοποιοίσις, ὡς κλῶθουσαι τῶν ἀνθρώπων τὰς τύχας δι' ὅπερ καὶ τὸ ἐπίθετον κατὰ κλῶθεις ἔλαβον. Ὁ Ἡοῖοδος ἀναφέρει ἐξ αὐτῶν τρεῖς, τὴν Κλῶθ, τὴν κλῶθουσαν τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, τὴν Λάχεσιν, τὴν διανέμουσαν τὸν λαχὸν καὶ τὴν Ἄτροπον ἥτις οὐδόλως ἀποτρέπεται. Λέγονται δὲ θυγατέρες τῆς Νυκτός ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Λέγονται προσέτι Ἐρινύες καὶ Κῆρες ὡς ἀνώταται καὶ αὐστηραὶ Θεαὶ τῆς τύχης, τὴν ἀνάγκην ἐπιβάλλουσαι καὶ σκῆπτρα εἰς τὰς χεῖρας κρατοῦσαι, τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμετροῦσαι, τὴν γέννησιν αὐτῶν ἀποφασίζουσαι, τῆς ζωῆς τὰς τύχας ἐπικλῶθουσαι, οὕτως ὥστε καὶ ἐγνωρίζον καὶ προέλεγον αὐτὰς καὶ τὸ εἰμαρτὸν τέλος ἐπιγνεσκον. Οἱ ποιηταί, μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι, παρίσταν αὐτὰς ὡς γραιὰς δυσείδεις, ἀλλ' ἡ τέχνη παρίστα αὐτὰς ὡς νέας γυναῖκας ἐμβριθεῖς, ὧν ἡ μὲν Κλῶθ εἶχε τὴν τολύπην ἢ ἀτρακτὸν εἰς τὰς χεῖρας, ἡ δὲ Λάχεσις τὸν μίτον τοῦ βίου ἢ σφαῖραν αἰνιτομένην τὰς ἀγχιστρόφους περιπετείας αὐτοῦ, καὶ ἡ Ἄτροπος τὴν τέμνουσαν αὐτὸν ψαλλίδα ἢ καὶ τὴν στάθμην, σταθμίζουσαν καὶ ἐκτιμῶσαν τῶν ἀνθρώπων τὰς πράξεις, ἢ καὶ ὠρολόγιον δεικνύον τοῦ θανάτου τὴν ὥραν. Ἡ νεωτέρα ὁμῶς τέχνη καὶ ἰδιοφυῖα τελειοποιούμεναι διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν νεωτέρων κοινωνικῶν συνθηκῶν, προέβησαν εἰς τελειοτέραν παράστασιν τῶν εἰκόνων καὶ ἀναπαριστῶσι αὐτὰς νῦν ἀλληγορικῶς ὑπὸ ὄλως νεωτέρας μορφῆς καὶ τύπου. Καὶ δὴ τὴν Κλῶθ, ὡς ἐκπροσωποῦσαν καὶ κλῶθουσαν τὰς τύχας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ πάντων τῶν δελεασμάτων, ὀργάνων τῆς τύχης καὶ τῶν μέσων τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ.

Μίαν τοιαύτην ἀλληγορικὴν ἀναπαράστασιν τῆς Κλῶθους δηλοῖ καὶ ἡ παρατεθειμένη εἰκὼν.

Ροῦς

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

Ὁ Ἡλεκτριζόμενος γάτος.

Ἴδου πόχειρος σύστασις ἠλεκτρικῆς μηχανῆς. Ἄρκει ὁ ἦρωσ τοῦ παιγνίου σας νὰ μὴ εἶναι οὐτε πολὺ ζηλότυπος οὐτε ποτε εὐερίθιστος, ἀλλὰ νὰ ἔχη ὀλίγην ὑπομονήν.

Λαβετε καθίσμα ξύλινον, οὐτινος τοποθετεῖτε τοὺς τίσσaras πόδας ἐντὸς τεσσάρων ὑέλινων συνήθων ποτηρίων τοῦ

ὕδατος καὶ μετὰ τοῦτο καθίσατε ἐπ' αὐτοῦ, ἔχαντες τοὺς πόδας σας τοποθετημένους ἐπὶ τοῦ κατωτέρου ὑποστηρίγματος τοῦ καθίσματος. Δηλαδή διὸν τοῦτο μετὰ τοῦ σώματος σας νὰ ὦσιν ἐντελῶς ἀπομένωμένα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.

Τότε λάβετε ἐπὶ τῶν γονάτων σας τὸν εὐπειθῆ γάτον κρατοῦντες ἰσχυρῶς διὰ τῶν χειρῶν σας τὸν ἕνα αὐτοῦ πόδα μὴ σὰς διαφύγη, καὶ παρακαλέσατε δευτερόν τι ἄτομον, φίλον σας τινὰ νὰ χαϊδέψῃ ἑλαφρῶς αὐτόν.

Ἐὰν ὁ καιρὸς εἶναι ψυχρὸς καὶ ξηρὸς, ἢ τὸ δωμάτιόν

σας ἐν σχετικῇ ἀτμοσφαιρικῇ καταστάσει ὁ φίλος σας θὰ ἀισθανθῆ κριγμούς τινας ἐν ἐκάστη διαβάσει τῆς χειρὸς τοῦ προερχομένου ἐκ πολλῶν μικρῶν σπινθήρων ἐξερχομένων ἐκ τῶν τριχῶν τοῦ ζώου.

Μετὰ τινας δὲ οὕτω προτριβὰς τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ ζώου ὁ ἐπὶ τοῦ καθίσματος εὐρισκόμενος πληροῦται ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἠμοιάζει πρὸς λουγδουνικὴν λάμπην, ἥτοι μηχανὴν κατὰφορτον ἐκ στατικῆς ἠλεκτρισμοῦ.

Ἐὰν δὲ πλησιάσῃ τις τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ ἀτόμου ἢ τῆς γαλῆς ὁ ἠλεκτρισμὸς διαχέεται ἐντεῦθεν εἰς τὸ ἔδαφος.

Τὸ πείραμα ἐπιτυγχάνει τηρουμένων τῶν ἐξῆς διατυπώσεων. 1ον Ὁ καιρὸς νὰ ᾖ ξηρὸς, ἰδίως πλησίον πυρᾶς. 2ον Ὁ τρίβων τὴν γαλὴν νὰ θερμάνῃ προηγουμένως τὰς χεῖρας. 3ον Ἡ προστριβὴ νὰ ἐκτελεῖται ἑλαφρῶς διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀντὶ νὰ συσσωρευεῖται ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐπὶ τῆς γαλῆς ἐκφεύγει διὰ τῆς χειρὸς, καὶ 4ον Οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἐπαφῇ τοῦ προστριβόντος νὰ μὴ γίνεται.

Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν πρέπει ἡ ἐκφόρτησις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ νὰ γίνεται διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Φ. Π.

Αἰνίγματα.

30. Αἰνίγμα.

Καθ' ἡμέραν κοπιᾶσεις καὶ τὰ πάντα ἀνατρέπεις
διὰ νὰ μὲ ἀποκτήσης.

Βίε τὸ ὄρος τοῦ Λιθάνου ἀνυψούμενον μὲ βλῆπεις
ἂν μὲ ἀναγραμματίσης.

31. Αἰνίγμα.

Εἶμαι γυνή, καὶ ὁμῶς ἔχω γένειον· εἶμαι νέα καὶ ὁμῶς ἔχω πολλὰς τρίχας· ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου ὀλίγον εὐρίσκειται πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου πολὺ περισσώτερον. Καὶ ἂν μὲ καταστήσης κηπουρὸν, δὲν θὰ εὕρῃς ἐν τῷ κήπῳ λάχανον.

32. Ερώτησις.

Ποῖα γυνὴ παρήγγειλε εἰς τὸν σύζυγόν της νὰ μὴ καταδικάσῃ ἕνα δίκαιον ἄνδρα, καὶ διὰ ποῖον λόγον;